

Protestantse Wijkgemeente
Zoetermeer-Noord

ONDERZOEKSRAPPORT 'HET GAT VAN DE KERK'

*Een onderzoek naar leden van de PWZN binnen de
leeftijdscategorie 20 t/m 40*

De Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord (PWZN) is een grote, gevarieerde kerkelijke gemeente met een verscheidenheid aan activiteiten. Toch heeft de PWZN maar weinig actieve leden tussen de 20 en de 40 jaar. Dat is helaas een landelijk verschijnsel in veel kerken en wordt ook wel het 'gat van de kerk' genoemd.

Sharon van Veen namens de Protestantse Wijkgemeente
Zoetermeer Noord

6/1/2018

Inhoud

Voorwoord.....	3
“Het gat van de kerk”	3
Beste gemeenteleden,.....	4
Inleiding	5
Probleemanalyse	6
Doelstelling onderzoek	7
Hoofd- deelvragen	7
Hoofdvraag onderzoek.....	7
Deelvragen onderzoek.....	7
Methode	9
Onderzoeksverantwoording	10
Populatie en steekproef.....	10
Populatie.....	10
Steekproef.....	10
Ontwerp enquête	10
Thema, tijd en plaats.....	10
Vraagsoorten en antwoordmogelijkheden.....	10
Verloop enquête	11
Betrouwbaarheid en validiteit	11
Ontwerp diepte-interview.....	12
Thema, tijd en plaats.....	12
Vraagsoorten en antwoordmogelijkheden.....	12
Pilot.....	12
Verloop onderzoek	12
Betrouwbaarheid en validiteit.....	12
Betrouwbaarheid	12
Validiteit.....	12
Onderzoeksresultaten	13
Enquête	13
Diepte-interviews	20
Conclusies.....	22
Enquête	22

Diepte interviews	22
Aanbevelingen.....	23
Bibliografie	25
Bijlage 1 – Operationalisatie Schema	26
Bijlage 2 – Enquête vragen	33
Bijlage 3 – Topic Guide.....	41

Voorwoord

“Het gat van de kerk”

Het is niet een eervolle aanduiding: ‘het gat van de kerk’ voor een leeftijdsgroep in de kerk, die bijna lijkt te ontbreken. Niet in alle kerken gelukkig, maar wel in veel van de traditionele, of geïnstitutionaliseerde kerken, zoals de Rooms-Katholieke Kerk en de Protestantse Kerk in Nederland. Onze kerk ook. Als je op zondagochtend rondkijkt in de Ichthuskerk in Zoetermeer dan zijn er heel wat kinderen, een bemoedigend aantal middelbare scholieren en heel veel grijze hoofden, maar de leeftijdsgroep daartussen is schaars vertegenwoordigd. De kerk zit alle zondagen vol en toch ervaren we een ‘gat’ - een virtuele open plek in de kerkzaal.

Wat doen we daar aan? Dat is al jaren onze vraag. Een enthousiast en jong kerkenraadslid (uit de doelgroep!) is een jaar of acht geleden gewoon begonnen. Hij ging ze opbellen. Ruim 250 mensen opbellen. En eerlijk is eerlijk: hij is een eind gekomen. Hij heeft veel boeiende gesprekken gevoerd. Jonge mensen die blij waren dat ze actief door de kerk werden benaderd, die eindelijk hun verhaal kwijt konden. Die zich gehoord wisten.

Een prachtig initiatief toen, maar echt beleid heeft het niet opgeleverd. En de situatie is niet veranderd. ‘We zouden er meer werk van moeten maken,’ zo zei de kerkenraad de afgelopen jaren, maar hoe? Geen tijd, geen prioriteit (?) en geen idee hoe we het moesten aanpakken. Daarom waren we zo blij met het aanbod van Sharon van Veen om in het kader van haar studie Bestuurskunde/Overheidsmanagement ons te helpen een start te maken met beleidsvorming rond de betrokkenheid van 20 tot 40-jarigen in onze kerkelijke gemeente. We vormden een onderzoeksgroep en Sharon gaf daar leiding aan – met flair en enthousiasme. De onderzoeksgroep ging de uitdaging aan om de vragen en wensen van de betrokkenen in kaart te brengen. De respons viel ons nog niet mee, al was dat natuurlijk niet verassend, het onderstreepte het probleem dat we onderzochten!

Het is indrukwekkend te zien hoe enthousiast en volhardend Sharon het onderzoek heeft geleid. Het kostte haar veel meer tijd dan de voorgeschreven uren voor haar studie. Maar ze ging stug door en met resultaat. Nu ligt er een rapport met aanbevelingen waar we in de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord mee verder kunnen.

We danken de onderzoeksgroep hartelijk voor hun betrokkenheid: Jeroen van Hooijdonk, Mieke Buis, Annemarie Nicolai, Ingrid de Block, Alex Schuurman Hess, Elise Snijders en Erik van Vliet. We danken Sharon van Veen voor haar inzet en vasthoudendheid. Hopelijk kan ze zelf ook nog vele jaren van onze nieuwe initiatieven profiteren.

Namens de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord,
ds. Jaap van den Akker

Beste gemeenteleden,

Toen ik anderhalf jaar geleden voor mijn studie Bestuurskunde maatschappelijk werk op een bestuurskundig, leidinggevend of onderzoekende niveau moest verrichten, wist ik het gelijk: dat wil ik graag bij de kerk doen. Voor de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord kwam ik op een perfect moment met deze vraag aankloppen, want er lag al een tijdje iets op de keukentafel waar nog geen tijd voor was om opgepakt te worden. Dominee Jaap van den Akker vertelde mij over het idee om een onderzoek te doen naar de leeftijdscategorie 20 tot en met 40, want, zo zei hij: “Veel mensen uit deze groep zijn wel lid maar komen niet zoveel naar kerkelijke activiteiten en dat vind ik erg jammer”. Ik twijfelde geen moment, dit was de uitgelegde kans om iets voor de kerk te doen en ik (toen nog 19) viel ook al bijna in deze leeftijdscategorie.

Nu, anderhalf jaar later, ben ik 21 en val ik ook echt in “het gat van de kerk”. Niet letterlijk natuurlijk; maar de leeftijdscategorie, daar val ik nu zeer zeker in. De afgelopen tijd heb ik met veel plezier samen met dominee Jaap van den Akker en mijn onderzoeksgroep aan dit onderzoek gewerkt. Ik hoop dan ook dat de aanbevelingen, te vinden aan het eind van dit onderzoeksrapport, door de kerkenraad van de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord kunnen worden meegenomen en opgenomen in het beleid voor het aankomende nieuwe kerkelijke seizoen. Het is van groot belang dat we deze leeftijdscategorie niet vergeten ondanks dat wij ze niet altijd zien. Zij zijn namelijk de toekomst van de kerk; de kerk zal via hen voort moeten blijven bestaan. We zullen naar hen moeten luisteren en zo nodig ons beleid op hen moeten aanpassen. Natuurlijk met respect voor het beleid van nu en met al die andere buiten de onderzochte leeftijdscategorie. Maar we hebben de neiging de twintigers en dertigers te snel te vergeten. Dat is zonde.

Beste kerkenraad: ik hoop dat jullie iets kunnen met dit onderzoeksrapport en dat ik jullie kan overtuigen iets met mijn aanbevelingen te doen, zodat we iets moois kunnen toevoegen aan onze gemeente.

Beste gemeenteleden: ik hoop jullie met dit onderzoek meer inzicht te geven in het zogenaamde “gat van de kerk” en vergeet daarbij niet: zij zijn de toekomst van onze kerk!

Met hartelijke groet,

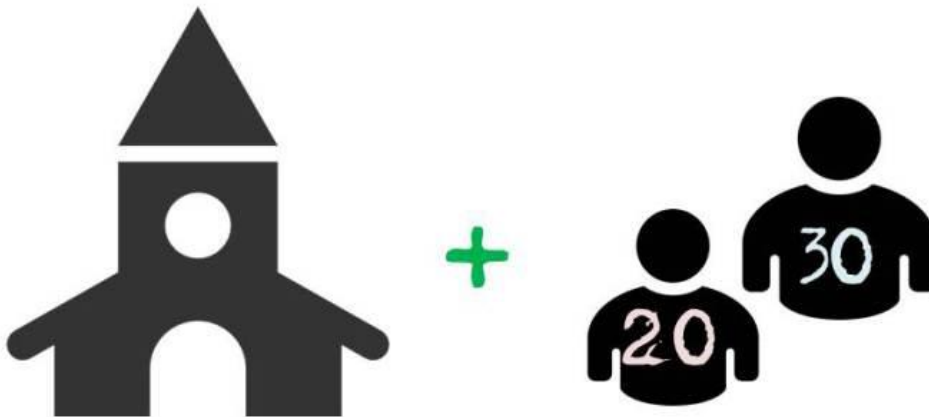
Sharon van Veen

Inleiding

In heel Nederland is het een bekend fenomeen; Wanneer je op zondagmorgen een kerk van een gemiddelde Protestantse Kerk (PKN) binnen stapt, zijn er opvallend weinig twintigers en dertigers te vinden. Veel mensen binnen de kerk zien dit als een probleem. Dit fenomeen wordt dan ook wel “het gat van de kerk” genoemd, of “het probleem /uitdaging van de midden generatie”. (Meulen, 2014) (dit moet eigenlijk zijn: Van der Meulen, of: Meulen, van der... kijk maar of je dat wel wilt aanpassen, JFR)

Ook binnen de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord (PWZN) is dit een onderkend fenomeen. Al in 2009 werd een denktank binnen de PWZN gestart om hierover te brainstormen. Dit is kenmerkend voor de PWZN, aangezien zij een pluriforme en diverse gemeenschap willen zijn, met zowel oudere als jongere gemeenteleden (Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord, 2016).

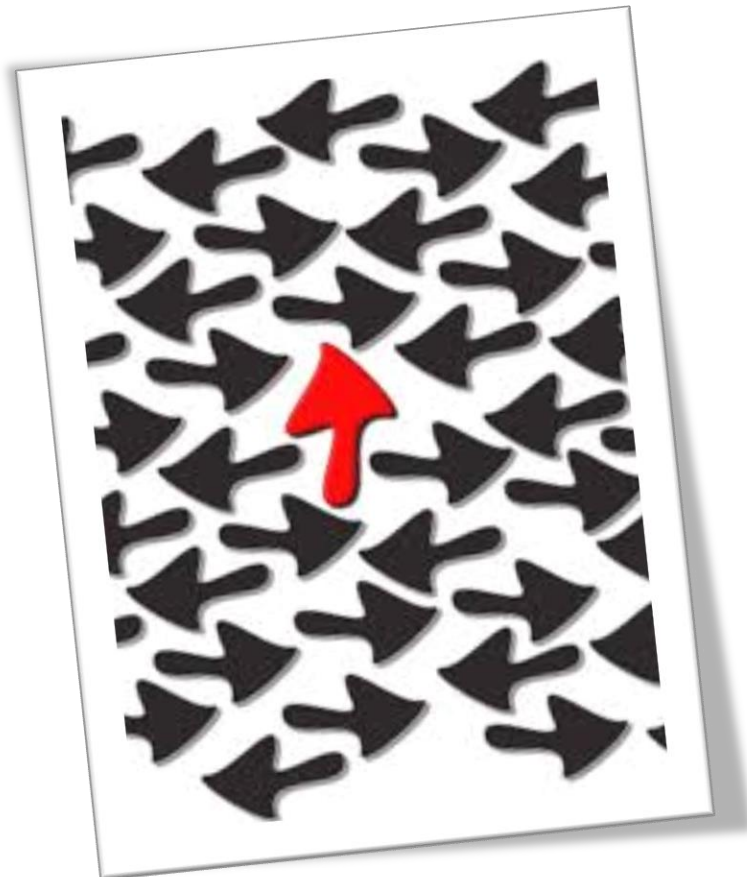
Om meer inzicht te krijgen en op deze manier het beleid zo vorm te geven dat ook aan hen aandacht wordt besteed, is er voor gekozen om een onderzoek te starten naar de leeftijdsgroep 20 tot en met 40. Wat zijn hun beweegredenen? Hechten zij waarde aan het geloof en de kerk? Zouden zij meer naar de kerk toe gaan als er dingen anders worden gedaan? Of zijn zij juist tevreden met de manier waarop het nu binnen de PWZN gaat? In dit rapport zal er op deze en veel meer vragen dieper worden ingegaan. Tot slot zal er naar aanleiding van de resultaten een aantal aanbevelingen, aan de kerkenraad van de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord worden gedaan.

Probleemanalyse

Wat is nu eigenlijk het probleem? In de inleiding is al duidelijk geworden dat er steeds minder twintigers en dertigers in de kerk te zien zijn en dan dit fenomeen door veel mensen als een probleem wordt beschouwd. Maar waarom is het een probleem dat deze groep niet meer naar de kerk gaat? Je zou kunnen zeggen “zij zijn de toekomst van de kerk”, zij kunnen er voor zorgen dat de kerk in de toekomst zal blijven bestaan. De kerk wordt veelal bestuurd door 50-plussers. Zonder aanwas van onderaf zal steeds meer vergrijzing optreden en uiteindelijk de continuïteit van kerkzijn in het gedrang komen.

Het probleem is niet een probleem van het nu: het speelt al veel langer dan vandaag. Al jaren neemt de kerkgang van de leeftijdscategorie 20 tot en met 40 af. Desondanks kun je wel zeggen dat juist op dit moment deze afname steeds groter wordt. Zo zegden er in de periode 2005 tot 2011 29% van de twintigers en dertigers hun lidmaatschap bij de PKN op (Expertisecentrum Protestantse Kerk, 2011).

Doelstelling onderzoek

Het doel van dit onderzoek is om meer inzicht te krijgen in de betrokkenheid bij de kerk van de leeftijdsgroep 20 tot en met 40, die als lid staan geregistreerd bij de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord, zodat hier eventueel op kan worden geanticipeerd binnen de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord.

Zoals al in de inleiding en de probleemanalyse naar voren is gekomen is deze leeftijdsgroep steeds minder aanwezig bij kerkelijke activiteiten. Dit fenomeen wordt vaak als probleem ervaren aangezien deze leeftijdsgroep de toekomstige generatie van de kerk is. Het is daarom belangrijk om meer inzicht in deze leeftijdsgroep te krijgen zodat, indien nodig, beleid kan worden aangepast. De Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord wil immers ook voor de aankomende generaties een belangrijke rol blijven spelen in het leven.

De doelstelling is opgesteld in samenspraak met de opdrachtgever; de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord.

Hoofd- deelvragen

Hoofdvraag onderzoek

Als onderzoeksvraag is naar aanleiding van de probleemanalyse en de doelstelling het volgende geformuleerd: Wat is de mate van betrokkenheid binnen de leeftijdsgroep 20 tot en met 40, die als lid staan geregistreerd bij de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord, binnen de gemeente en de kerk en wat zijn de redenen hiervoor.

Onder de leeftijdsgroep 20 tot en met 40 die als lid geregistreerd staan bij de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord wordt verstaan: de leden die op het moment van de start van dit onderzoek, in november 2017, binnen deze leeftijdscategorie als lid bij de wijkgemeente geregistreerd stonden.

De betrokkenheid bij de gemeente en de kerk wordt in het algemeen als breed fenomeen gezien. Hierbij wordt onder andere bedoeld: de mate van betrokkenheid bij activiteiten/aangelegenheden, maar ook de aandacht en betrokkenheid bij het verrichten van taken. (Hofman, 2010)

Om er voor te zorgen dat ook de doelstelling die eerder is genoemd kan worden behaald, is in de onderzoeksvraag opgenomen “de redenen voor de mate van betrokkenheid”. Op deze manier kan de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord hier eventueel actie op ondernemen.

De onderzoeksvraag is opgesteld in samenspraak met de opdrachtgever: de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord.

Deelvragen onderzoek

Onderzoeksvraag: Wat is de mate van betrokkenheid binnen de leeftijdsgroep 20 tot en met 40, die als lid staan geregistreerd bij de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord, binnen de gemeente en de kerk en wat zijn de redenen hiervoor. De deelvragen die aan de hand van de onderzoeksvraag zijn vastgesteld zijn de volgende:

- Wat is de mate van betrokkenheid binnen de leeftijdsgroep 20 tot en met 40, die als lid staan geregistreerd bij de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord, ten opzichte van de kerk in het algemeen en wat is hier de reden voor?
- Wat is de mate van betrokkenheid binnen de leeftijdsgroep 20 tot en met 40, die als lid staan geregistreerd bij de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord, ten opzichte van de Ichthuskerk en Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord en wat is hier de reden voor?
- Wat is de mate van betrokkenheid binnen de leeftijdsgroep 20 tot en met 40, die als lid staan geregistreerd bij de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord, ten opzichte van kerkelijke activiteiten en wat is hier de reden voor?
- Wat is de mate van betrokkenheid binnen de leeftijdsgroep 20 tot en met 40, die als lid staan geregistreerd bij de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord, ten opzichte van het uitvoeren van kerkelijke taken en wat is hier de reden voor?
- In hoeverre speelt het geloof van naasten een rol in de betrokkenheid van de leeftijdsgroep 20 tot en met 40, die als lid staan geregistreerd bij de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord, ten opzichte van de kerk en wat is hier de reden voor?
- In hoeverre speelt de band tussen gemeenteleden een rol in de betrokkenheid van de leeftijdsgroep 20 tot en met 40, die als lid staan geregistreerd bij de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord, ten opzichte van de kerk en wat is hier de reden voor?
- Wat is de mate van betrokkenheid binnen de leeftijdsgroep 20 tot en met 40, die als lid staan geregistreerd bij de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord, ten opzichte van de erediensten en wat is hier de reden voor?

Methode

In dit onderzoek zal er een combinatie plaats vinden van kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethoden. Hiervoor is gekozen omdat op deze manier de meeste informatie kan worden verzameld om tot aanbevelingen te komen waar daadwerkelijk iets mee kan worden gedaan.

Bij dit onderzoek zijn de volgende onderzoeksmethodes gebruikt:

- Literatuuronderzoek
Om andere methodes goed te kunnen verwerken is literatuuronderzoek nodig. Het literatuuronderzoek dat is gedaan voor dit onderzoek is voor een gedeelte opgenomen in dit onderzoeksrapport;
- Enquêtes
Om een zo groot mogelijke groep te bereiken en zo veel mogelijk vragen beantwoord te krijgen is er voor gekozen om een vragenlijst in de vorm van een digitale enquête te gebruiken;
- Interviews
Naar aanleiding van de enquêtes zijn er diepte interviews gehouden. Deze interviews werden gehouden om meer en kwalitatievere informatie te verkrijgen dan alleen uit de enquête naar voren kan komen. Het voordeel van deze methode is dat je door kunt vragen op daadwerkelijke redeneringen en argumentaties van de respondent

Onderzoeksverantwoording

Populatie en steekproef

Populatie

De populatie is het geheel van eenheden waarover een uitspraak wordt gedaan (Verhoeven, 2014). In dit onderzoek bevat dit alle geregistreerde leden van de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord die op moment van afname (november 2017) in de leeftijdscategorie 20 tot en met 40 vielen. In totaal zijn dit 285 leden.

Steekproef

De steekproef is het deel van je populatie waarover je gegevens verzamelt (Verhoeven, 2014). Bij dit onderzoek is er zowel sprake van een enquête als van diepte-interviews.

Steekproef enquête

Bij de enquête is er voor gekozen om een zo groot mogelijke groep aan te schrijven, zodat de validiteit hoog uit zou komen te vallen. Daarom is de enquête online uitgezet en heeft iedereen de mogelijkheid gehad om deze in te vullen, zo ook personen buiten de leeftijdscategorie of personen die niet als lid zijn geregistreerd bij de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord. De opdrachtgever sprak hiervoor ook haar voorkeur uit. Om er voor te zorgen dat de populatie aangemoedigd werd om de enquête in te vullen, zijn er naar de 285 geregistreerde leden van de PWZN brieven en/of e-mail berichten verstuurd met daarin de vraag om de enquête in te vullen. Daarnaast is er via de sociale media accounts van de PWZN en tijdens de diensten aangemoedigd om de enquête in te vullen.

Steekproef diepte interviews

Bij de enquêtes die in november 2017 zijn afgenomen, bestond de mogelijkheid om aan te geven of er contact mocht worden gezocht voor het afnemen van een diepte-interview. Voorafgaand is er vastgesteld dat er minimaal vijf diepte-interviews afgenomen moesten worden om tot een valide uitkomst te komen. Mochten er geen aanmeldingen uit de enquêtes komen dan zou er een oproep worden gedaan in de kerk om toch aan genoeg diepte-interviews te komen.

Ontwerp enquête

In bijlage 1 is het operationalisatie schema te vinden die bij het ontwerpen van de enquête behoort en in bijlage 2 is de uiteindelijke uitgevoerde enquête terug te vinden.

Thema, tijd en plaats

Het thema dat in deze enquête aan bod komt is gekomen, is de mate van betrokkenheid bij kerkelijke activiteiten, en de globale redenen hiervoor. In deze enquête zal worden gekeken naar de betrokkenheid en de reden voor de betrokkenheid van de leeftijdscategorie 20 tot en met 40 die als lid geregistreerd zijn bij de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord. De tijd waarin de enquête werd uitgezet is de maand november 2017. De plaats waar de enquête zich afspeelde is op het internet, waar de enquête kon worden ingevuld.

Vraagsoorten en antwoordmogelijkheden

In de eerste bijlage is het operationalisatie schema te vinden dat bij de enquête hoort. Hierin zijn ook de vraagsoorten en antwoordmogelijkheden schematisch weergegeven. Hieronder zal een korte toelichting op deze vraagsoorten en antwoordmogelijkheden worden weergegeven.

Vraagsoorten

De vraagsoorten zijn zo geformuleerd dat ze kenmerken bevatten als: helderheid, eenvoud, eenduidigheid, enkelvoudigheid, vrij van dubbele ontkenningen, objectiviteit en onafhankelijkheid (Verhoeven, 2014). Ondanks de structuur van een combinatie van open vragen en gesloten vragen is hier zoveel mogelijk rekening mee gehouden. Door middel van een pilot zijn eventuele tekortkomingen aangepast.

Antwoordmogelijkheden

De antwoordmogelijkheden zijn zo vastgesteld dat ze kenmerken bevatten als: herkenbare categorieën, logische volgorde, zoveel mogelijk uitsluitend en zo veel mogelijk meetbaar (Verhoeven, 2014). Omdat de enquête een structuur bevat van zowel open als gesloten vragen zijn niet alle vragen volledig uitsluitend en volledig meetbaar, maar is wel geprobeerd hier zoveel mogelijk op aan te passen. Net zoals bij de eerdere vraagsoorten zijn eventuele tekortkomingen door middel van een pilot, aangepast.

Pilot

Om er voor te zorgen dat de resultaten van de enquête zo betrouwbaar en valide mogelijk zijn, is gebruik gemaakt van een pilot. Bij deze pilot hebben de leden uit de onderzoeksgroep, inclusief een van de wijkpredikanten (9 personen) de enquête ingevuld, zodat eventuele tekortkomingen voor het uitzetten van de enquête konden worden aangepast.

Verloop enquête

Eerder werd uitgewerkt hoe de steekproef zou worden uitgevoerd. Al snel bleek dat, ondanks het aanmoedigen, de enquête moeizaam werd ingevuld. Op dat moment is er voor gekozen de enquête 1 week langer dan gepland uit te zetten (de gehele maand november) zodat extra kon worden aangemoedigd. Dit werkte en het aantal respondenten steeg. In totaal zijn er 68 reacties gekomen van een gemêleerd publiek (zie onderzoeksresultaten – enquête).

Betrouwbaarheid en validiteit

Betrouwbaarheid

Er zijn verschillende betrouwbaarheidseisen van belang bij een enquête. Zo is standaardisering van je vragenlijst van belang. In het geval van deze enquête is er één soort vragenlijst gebruik met één soort antwoordmogelijkheden. Daarnaast zorgt een pilot voor een betrouwbaar onderzoek. Ook dit is voorafgaand aan het uitzetten van de enquête in praktijk gebracht. Tenslotte zijn rapportage en verantwoording een van de eisen. Het rapport dat u nu onder ogen heeft draagt zorg dat aan deze eis wordt voldaan. (Verhoeven, 2014)

Validiteit

Met de validiteit wordt bepaald in welke mate het onderzoek vrij is van systematische fouten (Verhoeven, 2014). De interne validiteit is op een aantal punten vrij hoog. Zo zijn de ondervraagden aselect gekozen en dus niet selectief. Ook is de vragenlijst tussendoor niet gewijzigd. Deze punten vergroten de interne validiteit.

De externe validiteit, ook wel de populatievaliditeit van de enquête: uit de komende onderzoeksresultaten blijkt dat meer dan de helft van de ondervraagden binnen de onderzochte leeftijdscategorie vallen. De externe validiteit is derhalve niet hoog, maar voldoet wel aan de eisen.

Ontwerp diepte-interview

Aan de hand van de uitkomsten van de enquêtes die in november 2017 zijn ingevuld is er een topic guide opgesteld die in bijlage 3 te vinden is.

Thema, tijd en plaats

Het thema dat bij de diepte-interviews aan bod komt, is de mate van betrokkenheid bij de kerk en de dieper gelegen redenen hiervoor. In de diepte-interviews zal worden gekeken naar de betrokkenheid en de reden van de betrokkenheid van de leeftijdscategorie 20 tot en met 40 jaar die als lid geregistreerd zijn bij de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord. De tijd waarin de diepte-interviews werden afgenomen is verspreid van februari 2018 tot en met april 2018. De plaats waar de diepte-interviews zich af spelen is de Ichthuskerk.

Vraagsoorten en antwoordmogelijkheden

In de derde bijlage is de topic guide te vinden die bij de diepte-interviews hoort. De topic guide is opgesteld aan de hand van de antwoorden die zijn gegeven bij de ingevulde enquêtes. Hier zijn de meest opvallende onderwerpen uitgehaald. Deze zijn verwerkt in topics zodat het interview zo open mogelijk blijft. Daarmee zijn ook de antwoordmogelijkheden open en transparant, de geïnterviewde kan alles antwoorden en heeft de volledige vrijheid om een reactie te geven zonder binnen bepaalde afbakeningen te moeten blijven.

Pilot

Net zoals bij de enquête is er ook bij het diepte-interview een pilot gehouden, zodat de uiteindelijke resultaten zo betrouwbaar en valide mogelijk zijn. Samen met drie personen uit de onderzoeksgroep is er een pilot gehouden om zo de eventuele tekortkomingen van tevoren te kunnen wijzigen.

Verloop onderzoek

Zoals eerder bij de steekproef werd aangegeven, was er van tevoren bepaald om bij minimaal 5 personen een diepte-interview af te nemen. Uit de enquête bleken genoeg ondervraagden open te staan voor een diepte-interview. Na contact met deze ondervraagden zijn er, verspreid over 3 maanden, in totaal 5 diepte-interviews gehouden. De diepte-interviews die zijn afgenomen hebben allen ongeveer drie kwartier geduurd.

Betrouwbaarheid en validiteit

Betrouwbaarheid

Net zoals bij de enquête is het ook van belang dat de diepte-interviews voldoen aan de betrouwbaarheidseisen. Standaardisering van de topic list is daar een van: hieraan is bij de diepte-interviews aan voldaan omdat er één topic list voor alle diepte-interviews is gebruikt. Omdat de diepte-interviews aan de hand van de ingevulde enquêtes zijn ontworpen kun je controleren of de resultaten voldoende overeenkomen met elkaar. Uit de onderzoeksresultaten blijkt van wel, waardoor er ook aan de eis van de triangulatie wordt voldaan. Omdat net als bij het surveyonderzoek rapportage en verantwoording worden afgelegd kan de betrouwbaarheid worden gecontroleerd.

Validiteit

Met de validiteit wordt bepaald in welke mate het onderzoek vrij is van systematische fouten (Verhoeven, 2014). De interne validiteit is op een aantal punten vrij hoog. Zo zijn de ondervraagden aselect gekozen en dus niet selectief. Ook is de topic list tussendoor niet gewijzigd.

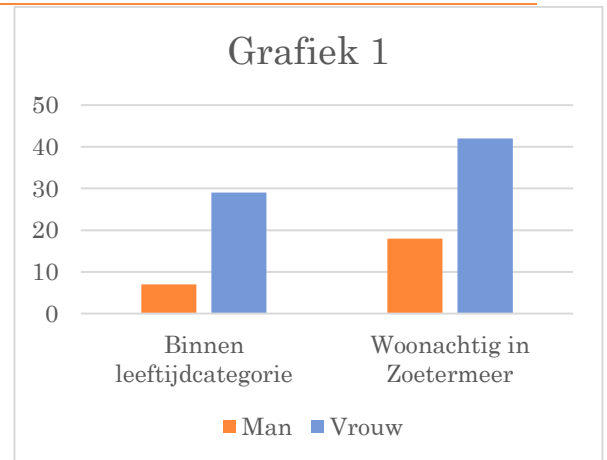
Onderzoeksresultaten

Enquête

Uit de enquête zijn de volgende belangrijke uitkomsten gekomen.

Inleidende vragen

Uit de inleidende vragen blijkt het volgende: het aantal personen dat de enquête heeft ingevuld is 68. Hiervan valt 47,1% (32) niet binnen de leeftijdscategorie en 52,9% (36) wel. Dit betekent dat er buiten de leeftijdscategorie ook veel geïnteresseerden blijken te zijn. Van de reacties zijn 73,5% (50) vrouw en 26,5% (18) man. Daarnaast zijn de meesten woonachtig in Zoetermeer, namelijk 88,2% (60). Enkele van deze gegevens zijn in grafiek 1 schematisch weergegeven.

Algemene vragen over de kerk

Uit de vragen over de kerk in het algemeen blijkt het volgende: voor de overgrote meerderheid, 85,3% (58), heeft de kerk betekenis. Voor 8,8% (6) heeft de kerk geen betekenis. De overige reacties zijn verschillend, sommige geven aan dat dit per moment verschilt of per activiteit. Uit de vervolgvraag waarom de kerk wel of geen betekenis heeft, kwamen verschillende uiteenlopende reacties. Een paar van deze reacties zijn:

De kerk heeft voor een groot gedeelte van de ondervraagde een betekenis.

Waarom de kerk wel betekenis heeft:

Het delen van het geloof met anderen;
 Het ontmoeten van anderen;
 Een plek om samen te komen;
 Een levensstijl;
 Traditie;
 Plek van inkeer en spiritualiteit;
 Uiting van het geloof.

Waarom de kerk geen betekenis heeft:

Het geloof heeft voor mij niet te maken met de kerk en het naar de kerk gaan;
 Moeite hebben met het koppelen van betekenis aan de kerk omdat het voor mij niets/weinig oplevert.

Vragen over de Ichthuskerk en de PWZN

De PWZN geeft leden voldoende ruimte om op hun eigen manier te mogen geloven.

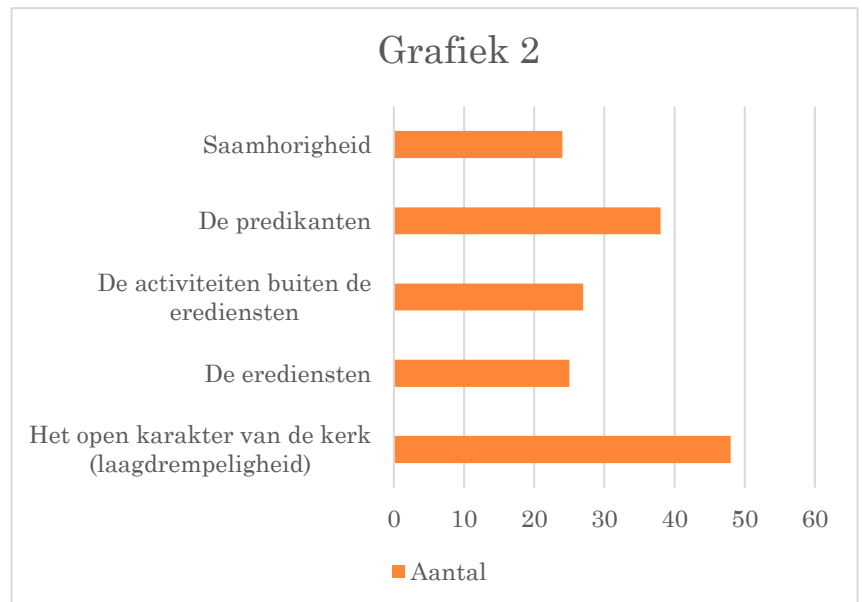
Het contact met anderen (gelovigen) is ook erg belangrijk.

Uit de vragen over de Ichthuskerk en de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord (PWZN) blijkt het volgende: 79,4% (54) van de personen is lid van de PWZN. De redenen dat zij lid zijn van de PWZN vallen uit in vijf hoofdredenen, waarbij er twee uitspringen; 48,5% (33) geeft aan dat zij lid zijn van de PWZN omdat zij ruimte ervaren binnen de PWZN om op hun eigen manier te mogen geloven. Daarnaast geeft 50% (34) als reden aan dat het contact met anderen (al dan niet gelovigen) een reden is voor hun lidmaatschap. De andere redenen zijn; In de Ichthuskerk kan ik God ontmoeten (23,5%, 16), De verbindingen die de PWZN zoekt met de samenleving (16,5%, 18) en het voortbestaan van de Ichthuskerk (16,2%, 11).

Van de ondervraagden doet 75% (51) mee aan de actie kerkbalans. Dit is de jaarlijkse geldwerfactie van de kerk om haar voortbestaan financieel te waarborgen.

Daarnaast zijn in grafiek 2 de vijf grootste pijlers weergegeven die de ondervraagden waarderen aan onze gemeente. Andere reacties waren; gastvrijheid, aandacht voor de jeugd, vriendschappen die zijn ontstaan en de TOP 2000 kerkdienst.

Waardering voor het open karakter van de kerk (laagdrempeligheid) en waardering voor de predikanten.

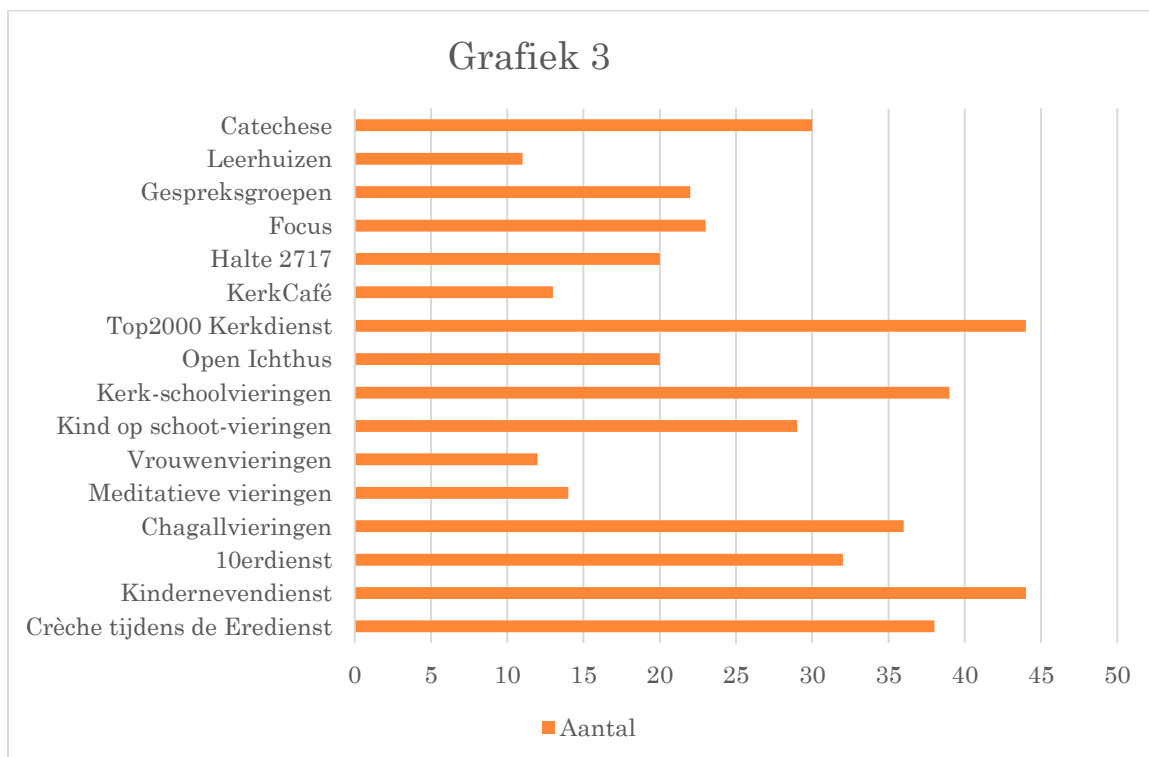
Naast de eerder genoemde waarderingen zijn er ook een aantal dingen die de ondervraagden graag anders zouden willen zien binnen de PWZN. Deze zijn in de tabel hieronder weergegeven.

Verandering binnen de PWZN
Meer hedendaagse toegankelijkheid;
Meer ruimte/aandacht voor de jeugd en kinderen (en hun ontwikkeling in het geloof);
Meer aandacht voor elkaar;
Meer doen aan verbinding tussen mannen en vrouwen;
Meer verschillende vormen van expressie/beelden/beleven;
Minder accent op erediensten
Meer oog op de doelgroep 20 tot en met 40;
Meer aandacht voor de Chagallvieringen.

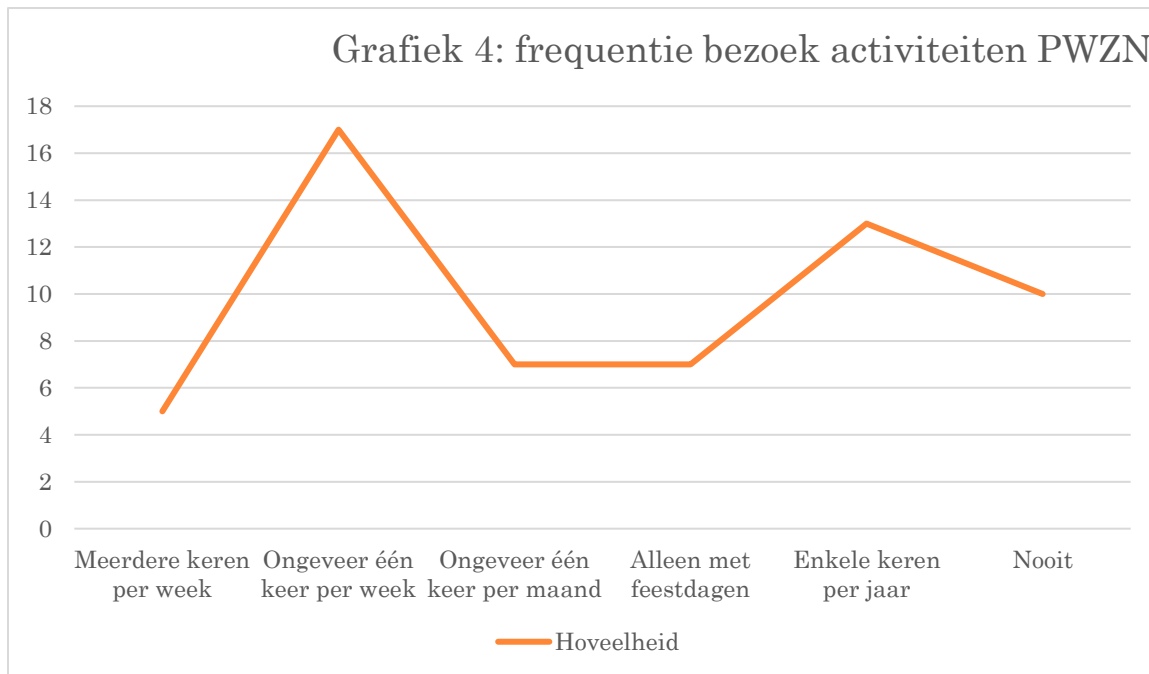
Vragen over de activiteiten

Uit de vragen over de activiteiten blijkt het volgende; In grafiek 3 is weergegeven met welk van de activiteiten de ondervraagde bekend zijn.

Een aantal activiteiten hebben meer bekendheid nodig, waaronder de leerhuizen, het KerkCafé en de vrouwenvieringen

Interessant is om te zien hoe verdeeld de ondervraagden naar eerder genoemde activiteiten van de PWZN gaan. Grafiek 4 is een schematische weergave van deze verdeeldheid.

Van de ondervraagden komt 41,2% (28) in gezelschap naar kerkelijke activiteiten, 20,6% (14) komt alleen naar kerkelijke activiteiten en 25% (17) afwisselend: zowel alleen, als in gezelschap naar kerkelijke activiteiten.

De activiteiten die de ondervraagden graag (meer) zouden willen zien bij de PWZN zijn verschillend, maar er voeren er twee de boventoon; De muzikale activiteiten (33,4% 22) en de verdiepende activiteiten (36,8% 25). Daarnaast worden ook culturele activiteiten (23,5% 16), sportieve activiteiten (13,2% 9) en meditatieve activiteiten (5,9% 4) genoemd.

Meer muzikale en verdiepende activiteiten.

Daarnaast hebben de ondervraagden in de enquête aan kunnen geven wat de PWZN zou kunnen doen om te zorgen dat zij (vaker naar activiteiten zullen komen. Daaruit bleek het onderstaande:

Wat de PWZN zou kunnen doen om te zorgen dat de doelgroep (meer) naar activiteiten komt?

Meer verdiepende activiteiten;

Filmavonden;

Aantrekkelijker maken van het kerkblad;

Intellectueel uitdagender bijeenkomsten;

Activiteiten die plaats vinden tijdens activiteiten van de kinderen;

Activiteiten rondom onderwerpen die aansluiten bij de levensfase van de doelgroep;

Sommige ondervraagden geven aan dat de kerk hier niks aan kan doen omdat zij zelf al een erg drukke agenda hebben.

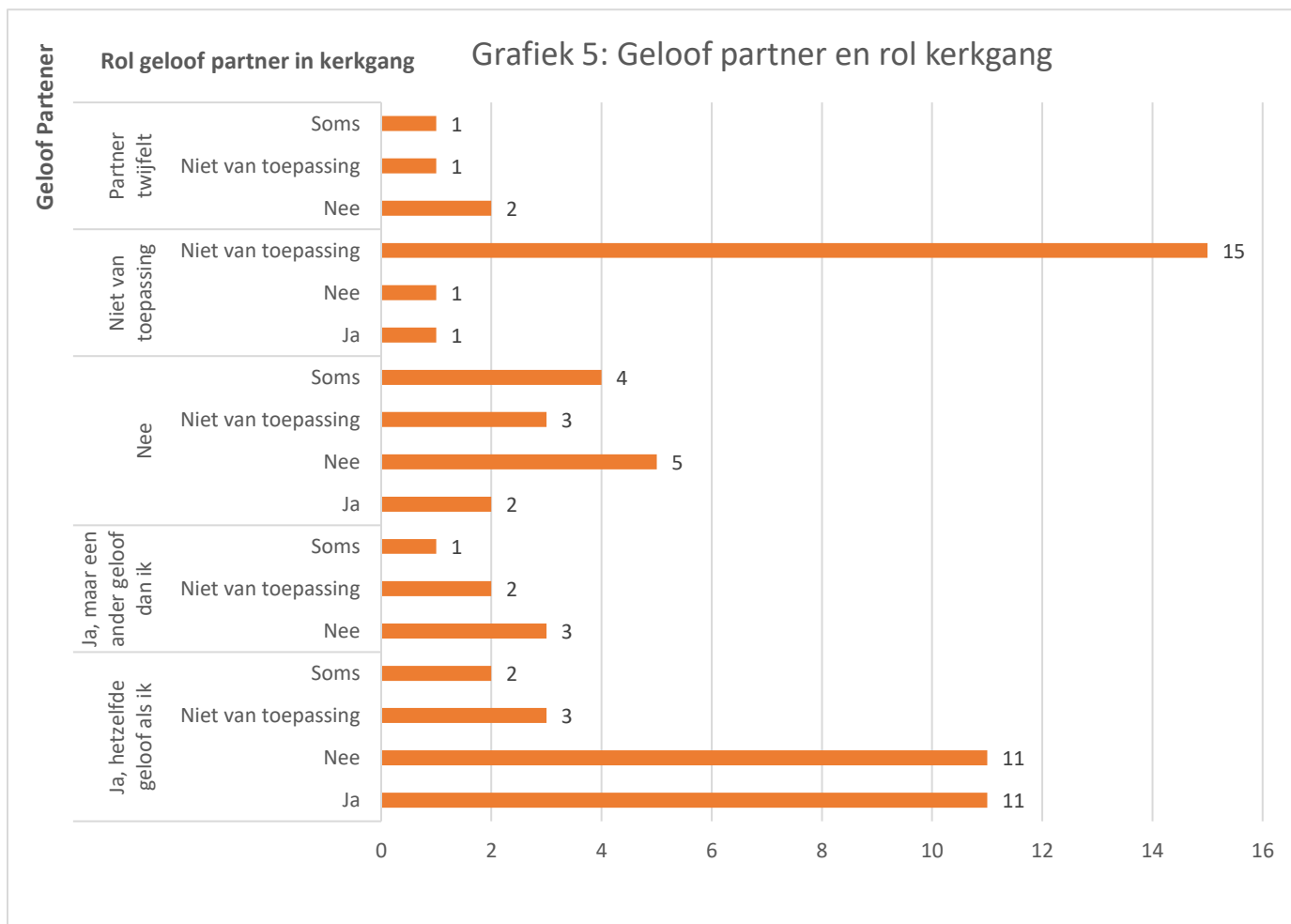
Vragen over het verrichten van taken

Uit de vragen over het verrichten van taken blijkt het volgende; Van de ondervraagden verricht 52,9% (36) wel eens taken voor de PWZN. De taken lopen uiteen van actief zijn in een taakgroep, muzikale taken, collecte, oppas, diaconie, gastvrouw, lopen van kerkbalans, ouderling, schoonmaak en pastoraal werk. Van de ondervraagden die taken verrichten binnen de PWZN geeft 30,8% (12) aan dat dit een rol speelt in hun kerkgang, voor 51,3% (20) speelt dit geen rol en voor het overige deel speelt dit soms een rol. De redenen die hiervoor gegeven worden zijn onderwerpen als; Het vaker in de kerk zijn, het verhoogt de betrokkenheid, meer mensen kennen en daardoor meer binding voelen met de kerk. Anderen geven aan dat de taak die zij verrichten en hun kerkgang los van elkaar staan.

Het verrichten van een taak en de kerkgang staan vaak los van elkaar.

Vragen over het geloof van naasten

Uit de vragen over het geloof van naasten blijkt het volgende. Van de ondervraagden heeft 39,7% (27) een partner met hetzelfde geloof als zichzelf, 20,6% (14) heeft een partner zonder geloof, 8,8% (6) heeft een partner met een ander geloof en bij 5,9% (4) twijfelt de partner over het geloof. In grafiek 5 is weergegeven of het wel of niet geloven van de partner een rol speelt in de kerkgang. Daarbij is per antwoordoptie gekeken naar het geloof van de partner.

Daarnaast geeft 45,6% (31) van de ondervraagden aan dat zijn/haar ouder(s) gelovig zijn en dit een rol speelt in hun kerkgang. 41,2% (28) geeft aan dat zijn/haar ouders gelovig zijn maar dat dit geen rol speelt in hun kerkgang.

Vragen over de band tussen gemeenteleden (verbondenheid)

Uit de vragen over de band tussen gemeenteleden blijkt het volgende; Van de ondervraagden hecht 57,4% (39) waarde aan verbondenheid (onderling contact) binnen de PWZN. 26,5% (18) geeft aan hier soms waarde aan te hechten en 8,8% (6) hecht hier totaal geen waarde aan. Binnen de PWZN is er volgens 57,4% (39) voldoende verbondenheid aanwezig, 23,5% (16) geeft aan dat er wel verbondenheid is, maar dat dit wel meer zou mogen zijn. 8,8% (6) geeft aan dat er geen verbondenheid aanwezig is binnen de PWZN, maar dit wel graag zou willen en 10,3% (7) geeft aan dat er geen verbondenheid aanwezig is binnen de PWZN maar dat dit hen niet stoort. Hieronder is in een tabel weergegeven op welke manier de ondervraagde meer verbondenheid zouden willen binnen de PWZN:

Manier voor meer verbondenheid binnen de PWZN:
Meer begrip/ruimte voor andere activiteiten dan de eredienst;
Meer als collectief optreden;
Meer mogelijkheid om elkaar te leren kennen (denk aan smoelenboek of speeddating);
Open maaltijden in de kerk;
Meer aandacht aan eenzaamheid;

Van de ondervraagden geeft 63,2% (43) aan dat de PWZN voldoende contact zoekt. 22,1% (15) geeft aan dat dit best vaker zou mogen. 14,7% (10) geeft aan dat de PWZN te weinig contact met hen zoekt. 15 van deze ondervraagden uit de twee laatste antwoordopties vallen ook binnen de leeftijdscategorie. De manier waarop de PWZN volgens de ondervraagden contact zou moeten zoeken, zijn; Per e-mail (39,7% 27), sociale media (33,8% 23), huisbezoek (22,1% 15), telefonisch (14,7% 10) en per brief (13,2% 9). Het moment waarop de PWZN volgens de ondervraagden dan contact op zou moeten nemen zijn hieronder in de tabel weergegeven:

Meer behoefte aan contact vanuit de PWZN.

Moment van het zoeken van contact vanuit de PWZN:
Aankondiging van bijzondere dienst;
Als er iets vervelends is gebeurd;
Ook als er geen geld nodig is;
Wanneer je aan huis gebonden bent;
Als ik meer dan 2 maanden niet naar een dienst bent geweest;

De eerdere fusie tussen de verschillende kerken speelt geen of nauwelijks een rol in de kerkgang

Veel van de ondervraagden gaven aan dat de fusie van de drie kerken geen rol speelt in de kerkelijke betrokkenheid op dit moment. Sommigen geven aan het wel jammer te vinden, maar wel te begrijpen dat het nodig was. Andere geven zelfs aan dat ze blij zijn met de fusie, door onder andere de verscheidenheid. Er zijn ook een aantal ondervraagden die aangeven dat de fusie wel een rol speelt in de kerkelijke betrokkenheid op dit moment. Redenen die zij hiervoor geven zijn; De verwachtingen liggen anders binnen de PWZN, en sommige ondervraagden geven aan zich niet thuis te voelen bij de PWZN. Hierbij gaat het om 4 respondenten.

De eredienst vindt plaats op een prima dag en een prima tijdstip.

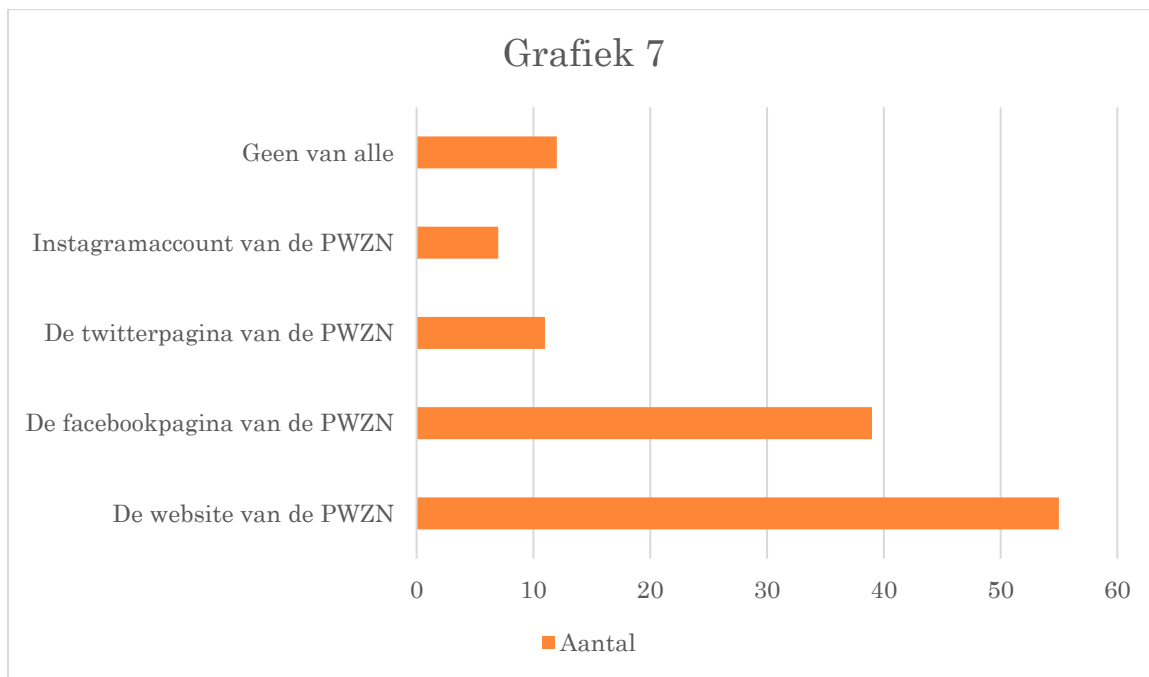
Vragen over de eredienst

Uit de vragen over de eredienst blijkt het volgende; Het tijdstip en de dag van de eredienst (zondagochtend om 10 uur) komt voor 63,2% (43) goed uit, voor 10,3% (7) komt het tijdstip (10:00) niet goed uit en voor 4,4% (3) komt zowel de dag als het tijdstip niet goed uit. De ondervraagden die aangaven dat de dag van de eredienst

niet goed uit komt geven als vervangende dag allen een verschillende optie. Wel springen maandag, woensdag en zaterdag met elk 2 stemmen er het hoogst uit. Van de ondervraagden die aangaven dat het tijdstip van de eredienst niet goed uitkomt gaf 54,5% het tijdstip tussen 11:00 en 13:00 als betere uitkomst aan.

Onder de ondervraagden is de website van de PWZN goed bekend. In grafiek 7 is schematisch weergegeven hoe de verdeling van de bekendheid van de sociale media accounts is.

De sociale media accounts van de PWZN zijn niet bekend genoeg.

Vragen en opmerking over enquête

Aan het eind van de enquête hebben de ondervraagden de gelegenheid gekregen om zelf nog opmerkingen achter te laten. Een aantal van deze opmerkingen zijn interessant. Een aantal ondervraagden geeft aan dat de kerk eigenlijk niet heel veel kan doen aan het meer betrekken bij activiteiten van de desbetreffende leeftijdscategorie en dat het vooral aan henzelf ligt en aan de prioriteiten die zij stellen. Ook kwamen er een aantal ideeën naar voren, bijvoorbeeld om een denktank te starten waarin iedereen verbeteringen kan inbrengen over bijvoorbeeld activiteiten.

Diepte-interviews

In totaal hebben er vijf diepte-interviews plaatsgevonden. Deze zullen alle vijf anoniem worden verwerkt in onderstaande analyse.

Algemeen

Voorafgaand aan de analyse is het interessant om te weten dat er twee interviews zijn gehouden met mensen die geen lid zijn van de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord, maar wel van een andere PKN-gemeente binnen Zoetermeer. Hiervan komt één persoon nauwelijks meer in de kerk.

Gebrek aan tijd

Vier van de vijf geïnterviewden gaven aan dat zij zich herkenden in het fenomeen “gebrek aan tijd hebben”. Ze gaven aan weinig tijd te hebben voor verschillende activiteiten waaronder de kerk, maar ook sport, culturele of sociale activiteiten. De redenen die hierachter liggen omringen zich door de levensfasen waarin de leeftijdscategorie 20 tot en met 40 zich bevinden. Deze levensfasen (denk aan; studeren, het maken van carrière, trouwen en kinderen krijgen/opvoeden) gaan vaak gepaard met een drukke agenda en weinig tijd. Dit zorgt er voor dat er bewust keuzes moeten worden gemaakt.

Activiteiten

Eén van de geïnterviewden gaf aan dat hij/zij het lastig vindt om deel uit te maken van een activiteit waarbij het clubje al een vast geheel vormt. Dit maakt de drempel soms te hoog om je hier bij aan te sluiten. Daarnaast is het soms lastig om naar activiteiten te gaan wanneer je weinig tot geen mensen kent.

Er wordt door drie van de vijf geïnterviewden aangegeven dat zij ervaren dat er te weinig activiteiten zijn voor hun leeftijdscategorie. Meerdere malen wordt de Chagallviering als positief naar voren gebracht en een aantal keer wordt hierbij ook aangegeven dat deze best vaker zou mogen plaats vinden. De reden hiervoor is het speciale karakter van de viering waarbij er actief kan worden meegedaan en waarbij er regelmatig moderne liederen worden beluisterd. Daarnaast is ook voor velen de tijd (12:00 uur) een uitkomst. De andere activiteiten die gemist worden, of waarvan er te weinig zijn, zijn:

- Verdiepende activiteiten die gericht zijn op maatschappelijke vraagstukken, levensfasen of levensonderwerpen;
- Muzikale activiteiten;
- Filosofische lezingen of collegetour;
- Activiteiten die niet alleen gericht zijn op het geloof of de kerk.

Eén van de geïnterviewden gaf aan dat hij/zij de eredienst op zondagmorgen erg lang vindt duren. Dit zorgt ervoor dat hij/zij niet of nauwelijks meer naar deze diensten gaat.

Een andere geïnterviewde gaf aan dat je moet zorgen dat je activiteiten leuk genoeg zijn, zodat mensen nog eens terug komen en dat je niet mensen binnen “moet” gaan houden na een activiteit.

Contact predikanten en PWZN

Een aantal geïnterviewden geven aan dat er weinig tijd is voor pastoraal werk dat gericht is op de leeftijdscategorie 20 tot en met 40. Ze begrijpen dat er vooral aandacht is voor de ouderen, maar in sommige gevallen is het wel eens jammer. Ze zouden graag meer contact hebben met de predikanten en zouden het fijn vinden wanneer de PWZN contact met hen zou zoeken ook wanneer het niet gaat over

geld. Wel werd er aangegeven dat het logisch is dat wanneer je weinig kerkelijke activiteiten bezoekt, je weinig contact hebt/krijgt met/van de predikant en/of de PWZN.

Reden kerkgang

De geïnterviewden waren verdeeld over de redenen van hun kerkgang. Zo werd er aangegeven dat ze het belangrijk vonden om in contact te komen met andere gelovigen en/of met de gemeente. Andere gaven aan dat ze vooral gaan om de verdieping van het geloof. Ook waren er personen bij die aangeven beide opties belangrijk te vinden.

Bekendheid activiteiten

Omdat er personen bij de geïnterviewden aanwezig waren die niet lid van de PWZN zijn, is er ook de vraag gesteld over de bekendheid van de activiteiten. Al snel werd duidelijk dat zij niet bekend waren met activiteiten zoals de Chagallvieringen, waar ze wel deel van uit zouden willen maken.

Daarnaast vinden de overige geïnterviewden dat er meer gedaan moet worden aan het bekend maken van activiteiten en aan “de digitalisering van de kerk”.

Samenwerking

Eén van de geïnterviewden gaf aan dat het leuk zo zijn als er (vaker) gezamenlijke activiteiten worden georganiseerd. Bijvoorbeeld muzikale activiteiten met andere gemeentes. Zij/hij gaf aan dat wanneer de kerk krimpt we elkaar nodig hebben om de krimp zo veel mogelijk te beperken.

Conclusies

Enquête

Uit de enquête kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- ⊕ De kerk heeft voor een groot gedeelte van de ondervraagden betekenis.
- ⊕ De PWZN geeft de leden die deze enquête hebben ingevuld voldoende ruimte om op hun eigen manier te mogen geloven. Daarnaast vinden de ondervraagden het contact met anderen (gelovigen) ook erg belangrijk.
- ⊕ De ondervraagden waarderen het open karakter van de kerk (laagdrempeligheid) en de predikanten het meest.
- ⊕ Een aantal activiteiten hebben meer bekendheid nodig, waaronder de leerhuizen, het KerkCafé en de vrouwenvieringen.
- ⊕ De ondervraagden geven aan dat zij meer behoefte hebben aan muzikale en verdiepende activiteiten.
- ⊕ De ondervraagden geven aan dat het verrichten van een taak vaak geen invloed heeft op hun kerkgang. Sommige geven aan dat zij dit wel ervaren, omdat zij dan wat vaker in de kerk zijn dan dat zij zonder taak zouden zijn.
- ⊕ De ondervraagden geven aan dat zij graag meer contact zouden willen met de PWZN en predikanten.
- ⊕ De ondervraagden geven aan dat de fusie tussen de drie kerken in het verleden, geen, slechts een geringe, of alleen in positieve zin een rol speelt in hun kerkelijke betrokkenheid op dit moment.
- ⊕ De erediensten vinden plaats op een prima dag en tijdstip voor het grootste deel van de ondervraagden.
- ⊕ De bekendheid van de sociale media accounts van de PWZN onder de ondervraagden is laag.

Diepte interviews

Uit de diepte interviews kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- ⊕ Gebrek aan tijd is een bekend fenomeen bij de geïnterviewden, dit komt door de levensfasen die gepaard gaan met drukke agenda's. Hierdoor wordt er bewuster met tijd om gegaan.
- ⊕ Drempels om naar activiteiten te komen zijn vaste clubjes en het niet kennen van anderen.
- ⊕ Volgens de geïnterviewden zijn er te weinig activiteiten voor hun leeftijdscategorie. Verdiepende activiteiten, muzikale activiteiten, filosofische lezingen, collegetour en activiteiten die niet op het geloof gericht zijn worden aanbevolen. De Chagallvieringen worden als zeer positief ervaren.
- ⊕ Er is te weinig pastorale aandacht voor de leeftijdscategorie, maar de leeftijdscategorie heeft hier wel begrip voor.
- ⊕ De geïnterviewden gaan zowel naar de kerk voor de verdieping van het geloof als voor het contact met de gemeenteleden en andere gelovigen.
- ⊕ De bekendheid van de activiteiten is te laag, sommige geïnterviewden zijn niet bekend met bepaalde activiteiten of geven aan dat er meer gedaan moet worden aan het bekend maken van activiteiten.
- ⊕ Het zou leuk zijn om (vaker) gezamenlijk activiteiten met andere kerken/gemeentes in Zoetermeer te organiseren.

Aanbevelingen

Aan de hand van de resultaten uit de ingevulde enquêtes, de diepte-interviews en de conclusies die hieruit zijn getrokken wordt er aan de kerkenraad van de Protestantse Wijkgemeente-Noord de volgende aanbevelingen gedaan:

Het is van belang dat de missie die de kerkenraad heeft opgenomen in haar beleidsplan ook voor de leeftijdscategorie wordt gewaarborgd. De missie om vanuit Gods geest te zoeken als pluriforme geloofsgemeenschap naar bezieling in geloof, hoop en liefde. Om er voor te zorgen dat ook voor deze leeftijdscategorie deze missie wordt behaald worden aan de kerkenraad de volgende aanbevelingen gedaan:

1. Het organiseren van verdiepende gespreksavonden die georiënteerd zijn op de levensfasen/levensonderwerp waarin de leeftijdscategorie 20 tot en met 40 zich bevindt. Hierbij kan gedacht worden aan onderwerpen als; geloof en studie, carrière, liefde, seksualiteit, huwelijk, echtscheiding, geboorte en puberkinderen. Hierbij kan er voor gekozen worden om de avonden te laten leiden door een predikant of door een ander gekwalificeerd persoon.
2. Het organiseren van verdiepende gespreksavonden die plaats vinden tijdens activiteiten van de kinderen. Deze gespreksavonden zouden invulling kunnen krijgen aan de hand van de behoefte van de ouders van de kinderen. Deze aanbeveling heeft al eens een test gehad, na een aanbeveling van een geïnterviewde, en dit viel in goede aard van de ouders.
3. Een avond en/ of middag organiseren waarin de leeftijdscategorie, eventueel gesplitst in 20 t/m 30 en 31 t/m 40, met elkaar op speeddate gaan. Op deze manier zorg je er voor dat de leeftijdscategorie elkaar leert kennen en wellicht minder de drempel ervaart om naar toekomstige activiteiten te komen.
4. Vaker dan één keer per maand een Chagallviering organiseren. Wellicht twee keer per maand. Mocht dit een probleem veroorzaken voor de predikanten zou er voor gekozen kunnen worden om het een keer per maand door een predikant te laten organiseren en één keer per maand door een ander persoon binnen de gemeente.
5. Het vaker organiseren van een TOP 2000 kerkdienst of iets vergelijkbaars. Dit zou eventueel kunnen in samenwerking met andere gemeente/kerken binnen Zoetermeer. Deze dienst trekt ook veel mensen binnen deze leeftijdscategorie of mensen buiten onze gemeente.
6. Het verzamelen van zo veel mogelijk e-mailadressen van zowel deze leeftijdscategorie als buiten deze leeftijdscategorie. Het bestand van e-mailadressen wat de PWZN op dit moment in zijn bezit heeft is te klein. De leeftijdscategorie maakt veel gebruik van dit medium en is daarom zeer geschikt om informatie mee te verspreiden.
7. Het verbeteren van de website van de PWZN. Deze is op dit moment niet overzichtelijk genoeg en niet alle activiteiten zijn terug te vinden. Daarnaast zou een handige tool kunnen zijn: je in te schrijven voor uitnodigingen per e-mail wanneer bepaalde activiteiten plaats vinden, en zo meer bekendheid creëren. Daarnaast maakt deze optie het ook mogelijk meer e-

mailadressen te verzamelen, wanneer leden de mogelijkheid krijgen om zich aan te melden via de website met hun e-mailadres en zij aangegeven dat deze mag worden opgenomen in het bestand van e-mailadressen van de PWZN.

Bibliografie

- Expertisecentrum Protestantse Kerk. (2011). *Statistische Jaarbrief 2011*. Opgehaald van <http://www.pkn.nl/Lists/PKN-Bibliotheek/Statistische%20Jaarbrief%202011.pdf>
- Hofman, M. (2010). *Prisma Pocketwoordenboek Nederlands*. Houten: Uitgeverij Unieboek.
- Meulen, M. van der (2014). *Over berg en dal: Twintigers en dertigers in de Protestantse Kerk*. Amsterdam Groningen: Protestantse Theologische Universiteit.
- Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord. (2016). *Beleidsplan 2016-2021*. Zoetermeer: Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord.
- Verhoeven, N. (2014). *Wat is onderzoek?* Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

Bijlage 1 – Operationalisatie Schema

Centraal begrip	Deelbegrip	Variabel	Deelkenmerk	Meeteenheid	Vraag
Beweegredenen: reden waarom iemand wel of niet naar de kerk gaat					
	Inleidend	Lichamelijke kenmerken	Leeftijdscategorie 20 t/m 40	<ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	Valt u binnen de leeftijdscategorie 20 t/m 40?
			Geslacht	<ul style="list-style-type: none"> • Man • Vrouw 	Wat is uw geslacht
		Woonplaats	Woonachtig in Zoetermeer	<ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	Bent u woonachtig in Zoetermeer
	De kerk	Betekenis	Betekenis van de kerk	<ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee • Anders 	Heeft de kerk voor u betekenis?
				Open vraag	Kunt u aangeven waarom de kerk wel of geen betekenis voor u heeft?
	Ichthuskerk en Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord (PWZN)	Lidmaatschap	Bent u lid	<ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee • Weet ik niet 	Bent u lid van de PWZN?
			Reden lidmaatschap	<ul style="list-style-type: none"> • De ruimte die ik ervaar binnen de PWZN om op mijn eigen manier te mogen geloven • In de Ichthuskerk 	Wat is de reden dat u lid bent van de PWZN?

				<p>kan ik God ontmoeten</p> <ul style="list-style-type: none"> • De verbindingen die de PWZN zoeken met de samenleving • Het voorbestaan van de Ichthuskerk • Contact met anderen (gelovigen) • Niet van toepassing • Anders 	
		Actie kerkbalans	Deelnamen	<ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee • Soms 	Doet u mee aan de actie kerkbalans?
		Waardering	Waardering aan de gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • Het open karakter van de kerk (Laagdrempelgheid van de activiteiten) • De erediensten • De activiteiten buiten de erediensten • De predikanten • Saamhorigheid • Anders... 	Wat waardeert u aan onze gemeente?
		Verandering	Verandering binnen de PWZN	Open vraag	Zijn er dingen die u anders zou willen zien binnen de PWZN?
	Activiteiten	Bekendheid	Bekendheid activiteiten PWZN	<ul style="list-style-type: none"> • Crèche tijdens de eredienst • Kindernevendienst • 10erdienst • Chagallvieringen • Meditatieve vieringen 	Met welke van de onderstaande activiteiten van de PWZN bent u bekend?

				<ul style="list-style-type: none"> • Vrouwenvieringen • Kind op schootvieringen • Kerk-schoolvieringen • Open Ichthus • Top2000 kerkdienst • KerkCafé • Halte 2717 • Focus • Gespreksgroepen • Leerhuizen • Catechese • Anders 	
		Frequentie	Frequentie activiteiten PWZN	<ul style="list-style-type: none"> • Meerder keren per week • Ongeveer één keer per week • Ongeveer één keer per maand • Alleen met feestdagen (Pasen, Kerst, Pinksteren) • Enkele keren per jaar • Nooit • Anders 	Hoe vaak gaat u naar activiteiten van de PWZN?
		Gezelschap	Gezelschap tijdens activiteit	<ul style="list-style-type: none"> • Alleen • In gezelschap • Afwisselend • Niet van toepassing 	Komt u alleen of in gezelschap naar activiteiten van de PWZN?
		Soort activiteit	Meer van bepaald soort activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Sportieve activiteiten • Muzikale activiteiten • Culturele activiteiten • Verdiepende activiteiten • Meditatie 	Welke van de onderstaande activiteiten zou u (meer) willen zien in de PWZN?

				<ul style="list-style-type: none"> • Anders... 	
		Aantrekkelijker maken	Hoe aantrekkelijk er maken van activiteiten	Open vraag	Wat zou de PWZN moeten doen om te zorgen dat u (meer) naar activiteiten komt?
	Taken	Verrichten	Verrichten van taken	<ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	Verricht u wel eens taken voor de PWZN?
			Soort taak	Open vraag	Als u taken verricht binnen de PWZN, welke taken zijn dit dan?
			Rol kerkgang	<ul style="list-style-type: none"> • Ja • Soms • Nee • Niet van toepassing 	Als u taken verricht binnen de PWZN, speelt dit een rol in uw kerkgang
				Open vraag	Waarom speelt dit wel of geen rol binnen uw kerkgang?
	Geloof van Naasten	Partner	Geloof partner	<ul style="list-style-type: none"> • Ja, hetzelfde geloof als ik • Ja, maar een anders geloof dan ik • Partner twijfelt • Nee • Niet van toepassing 	Is uw partner gelovig?
				<ul style="list-style-type: none"> • Ja • Soms • Nee • Niet van toepassing 	Speelt het wel of niet geloven van uw partner een rol in uw deelname aan activiteiten

					van de PWZN?
		Ouders	Geloof ouders	<ul style="list-style-type: none"> • Ja, het speelt GEEN rol in mijn kerkgang • Ja, het speelt EEN rol in mijn kerkgang • Nee, het speelt GEEN rol in mijn kerkgang • Nee, het speelt EEN rol in mijn kerkgang • Niet van toepassing 	Zijn/is uw ouder(s) gelovig en speelt dit dan een rol in uw kerkgang?
	Band tussen gemeenteleden	Verbondenheid	Waarde aan verbondenheid	<ul style="list-style-type: none"> • Ja • Soms • Nee • Anders... 	Hecht u waarde aan verbondenheid (onderling contact) binnen de PWZN?
			Aanwezigheid verbondenheid	<ul style="list-style-type: none"> • Ja voldoende • Ja, maar het mag best meer • Nee, ik zou dit wel graag willen • Nee, maar het stoort me niet 	Is er, naar uw mening, verbondenheid aanwezig binnen de PWZN?
			Manier verbondenheid	Open vraag	Op welke manier zou u meer verbondenheid willen binnen de PWZN?
		Contact	Zoeken contact	<ul style="list-style-type: none"> • Ja, te veel • Ja, voldoende • Af en toe maar het zou best vaker mogen • Nee 	Zoekt de PWZN genoeg contact met u?
			Manier contact	<ul style="list-style-type: none"> • Sociale media • Telefonisch • Per brief • Per e-mail • Huisbezoek • Anders... 	Op welke manier zou u willen dat de PWZN contact met u opzoekt?

			Moment contact	Open vraag	Op welk moment zou u willen dat de PWZN (meer) contact met u opzoekt?
		Fusie	Rol fusie in kerkelijke betrokkenheid	Open vraag	Speelt de fusie van de drie kerken een rol in uw kerkelijke betrokkenheid dit moment en waarom?
	Eredienst	Dag en tijdstip	Uitkomst	<ul style="list-style-type: none"> • De eredienst op zondagochtend om 10 uur komen mij goed uit • De zondag als dag voor de eredienst komt mij niet goed uit • Het tijdstip van de eredienst komt mij niet goed uit • Zowel zondag als het tijdstip van de eredienst komen mij niet goed uit • Niet van toepassing 	De eredienst is op zondagochtend 10 uur. Wat vindt u van de dag en tijdstip voor de eredienst?
				<ul style="list-style-type: none"> • Maandag • Dinsdag • Woensdag • Donderdag • Vrijdag • Zaterdag • Niet van toepassing 	Op welke dagen zou de eredienst voor u beter uitkomen?
				<ul style="list-style-type: none"> • Tussen 08:00 en 10:00 	Op welk tijdstip zou de eredienst

				<ul style="list-style-type: none"> • Tussen 11:00 en 13:00 • Tussen 13:00 en 15:00 • Tussen 15:00 en 17:00 • Tussen 17:00 en 19:00 • Tussen 19:00 en 21:00 • Na 21:00 • Niet van toepassing 	u beter uitkomen?
	Overige	Bekendheid	Sociale media	<ul style="list-style-type: none"> • De website van de PWZN • De facebookpagina van de PWZN • De twitterpagina van de PWZN • Het Instagram account van de PWZN • Geen van alle 	Met welk van onderstaande bent u bekend?
	Eindvragen	Vragen/opmerkingen		Open vraag	Zijn er nog vragen of opmerkingen naar aanleiding van deze enquête?
		Diepte-interview	Benaderen	Open vraag	Vul hier je contactgegevens in als we u mogen benaderen voor een diepte interview.

Bijlage 2 – Enquête vragen

Onderzoek twintigers en dertigers

Beste gemeenteleden,

Deze enquête is bestemd voor betrokkenen van de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord (PWZN) die binnen de leeftijdscategorie 20 tot en met 40 vallen. Deze enquête is bedoeld om een beter beeld te krijgen van deze leeftijdscategorie en om hier dan op in te kunnen spelen.

Andere geïnteresseerde buiten deze leeftijdscategorie zijn ook van harte welkom om deze enquête in te vullen.

De enquête is anoniem en zal ongeveer 5 minuten duren.

Mochten er vragen of opmerkingen zijn dan kunt u via onderzoek2030pwzn@gmail.com contact met ons opnemen.

*Vereist

Inleidende vragen

1. Valt u binnen de leeftijdscategorie 20 t/m 40 jaar? *

Markeer slechts één ovaal.

- Ja
- Nee

2. Wat is uw geslacht? *

Markeer slechts één ovaal.

- Man
- Vrouw

3. Bent u woonachtig in Zoetermeer? *

Markeer slechts één ovaal.

- Ja
- Nee

De kerk

4. Heeft de kerk voor u betekenis? *

Markeer slechts één ovaal.

- Ja
- Nee
- Anders:

5. Kunt u aangeven waarom de kerk wel of geen betekenis voor u heeft?

Ichthuskerk en Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord (PWZN)

6. Bent u lid van de PWZN? *

Markeer slechts één ovaal.

- Ja
- Nee
- Weet ik niet

7. Wat is de reden dat u lid bent van de PWZN? *

Meerdere antwoorden mogelijk

Vink alle toepasselijke opties aan.

- De ruimte die ik ervaar binnen de PWZN om op mijn eigen manier te mogen geloven
- In de Ichthuskerk kan ik God ontmoeten
- De verbindingen die de PWZN zoekt met de samenleving
- Het voortbestaan van de Ichthuskerk
- Contact met anderen (gelovigen)
- Niet van toepassing
- Anders:

8. Doet u mee aan de actie kerkbalans? *

De actie kerkbalans wordt jaarlijks in januari gehouden om de leden van de kerk de mogelijkheid te bieden om een financiële bijdrage te geven aan de kerk.

Markeer slechts één ovaal.

- Ja
- Nee
- Soms

9. Wat waardeert u aan onze gemeente? *

Meerdere antwoorden mogelijk

Vink alle toepasselijke opties aan.

- Het open karakter van de kerk (laagdrempeligheid van de activiteiten)
- De erediensten
- De activiteiten buiten de erediensten
- De predikanten
- Saamhorigheid
- Anders:

10. Zijn er dingen die u anders zou willen zien binnen de PWZN?

Activiteiten

11. Met welke van de onderstaande activiteiten van de PWZN bent u bekend? *

Meerdere antwoorden mogelijk

Vink alle toepasselijke opties aan.

- Crèche tijdens de Eredienst
- Kindernevendienst
- 10erdienst
- Chagallvieringen
- Meditatieve vieringen
- Vrouwevieringen
- Kind op schoot-vieringen
- Kerk-schoolvieringen
- Open Ichthus
- Top2000 kerkdienst
- KerkCafé
- Halte 2717
- Focus
- Gespreksgroepen
- Leerhuizen
- Catechese
- Anders:

12. Hoe vaak gaat u naar activiteiten van de PWZN? *

Markeer slechts één ovaal.

- Meerdere keren per week
- Ongeveer één keer per week
- Ongeveer één keer per maand
- Alleen met feestdagen (Pasen, Kerst, Pinksteren)
- Enkele keren per jaar
- Nooit
- Anders:

13. Komt u alleen of in gezelschap naar activiteiten van de PWZN? *

Markeer slechts één ovaal.

- Alleen
- In gezelschap
- Afwisselend
- Niet van toepassing

14. Welke van de onderstaande activiteiten zou u (meer) willen zien in de PWZN? *

Meerdere antwoorden mogelijk

Vink alle toepasselijke opties aan.

- Sportieve activiteiten
- Muzikale activiteiten
- Culturele activiteiten
- Verdiepende activiteiten
- Meditatie
- Anders:

15. Wat zou de PWZN moeten doen om te zorgen dat u (meer) naar activiteiten komt?

Taken

16. Verricht u wel eens taken voor de PWZN? *

Markeer slechts één ovaal.

- Ja
- Nee

17. Als u taken verricht binnen de PWZN, welke taken zijn dit dan?

18. Als u taken verricht binnen de PWZN, speelt dit een rol in uw kerkgang?

Markeer slechts één ovaal.

- Ja
- Soms
- Nee
- Niet van toepassing

19. Waarom speelt dit wel of geen rol binnen uw kerkgang?

Geloof van naasten

20. Is uw partner gelovig? *

Markeer slechts één ovaal.

- Ja, hetzelfde geloof als ik
- Ja, maar een ander geloof dan ik
- Partner twijfelt
- Nee
- Niet van toepassing

21. Speelt het wel of niet geloven van uw partner een rol in uw deelname aan de activiteiten van de PWZN? *

Markeer slechts één ovaal.

- Ja
- Soms
- Nee
- Niet van toepassing

22. Zijn/is uw ouder(s) gelovig en speelt dit dan een rol in uw kerkgang? *

Markeer slechts één ovaal.

- Ja, het speelt GEEN rol in mijn kerkgang
- Ja, het speelt EEN rol in mijn kerkgang
- Nee, het speelt GEEN rol in mijn kerkgang
- Nee, het speelt EEN rol in mijn kerkgang
- Niet van toepassing

Band tussen gemeenteleden

23. Hecht u waarde aan verbondenheid (onderling contact) binnen de PWZN? *

Markeer slechts één ovaal.

- Ja
- Soms
- Nee
- Anders:

24. Is er, naar uw mening, verbondenheid aanwezig binnen de PWZN? *

Markeer slechts één ovaal.

- Ja, voldoende
- Ja, maar het mag best meer
- Nee, ik zou dit wel graag willen
- Nee, maar het stoort niet

25. Op welke manier zou u meer verbondenheid willen binnen de PWZN?

26. Zoekt de PWZN genoeg contact met u? *

Markeer slechts één ovaal.

- Ja, te veel
- Ja, voldoende
- Af en toe maar het zou best vaker mogen
- Nee

27. Op welke manier zou u willen dat de PWZN contact met u opzoekt? *

Meerdere antwoorden mogelijk

Vink alle toepasselijke opties aan.

- Sociale media
- Telefonisch
- Per brief
- Per e-mail
- Huisbezoek
- Anders:

28. Op welk moment zou u willen dat de PWZN (meer) contact met u opzoekt?

29. Speelt de fusie van de drie kerken een rol in uw kerkelijke betrokkenheid dit moment en waarom? *

In 2012 zijn de kerkelijke gemeenten rond de Ichthuskerk, de Olijftak en het ONC gefuseerd tot de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer Noord. In 2014 zijn het ONC en de Olijftak gesloten als kerkplekken en vinden alle kerkdiensten plaats in de Ichthuskerk

Eredienst

30. De eredienst is op zondagochtend 10 uur. Wat vindt u van de dag en tijdstip voor de eredienst? *

Markeer slechts één ovaal.

- De eredienst op zondagochtend om 10 uur komen mij goed uit
- De zondag als dag voor de eredienst komt mij niet goed uit
- Het tijdstip van de eredienst op zondag komt mij niet goed uit
- Zowel zondag als het tijdstip van de eredienst komen mij niet goed uit
- Niet van toepassing

31. Op welke dagen zou de eredienst voor u beter uitkomen? *

Meerdere antwoorden mogelijk

Vink alle toepasselijke opties aan.

- Maandag
- Dinsdag
- Woensdag
- Donderdag
- Vrijdag
- Zaterdag
- Niet van toepassing

32. Op welk tijdstip zou de eredienst u beter uitkomen? *

Meerdere antwoorden mogelijk

Vink alle toepasselijke opties aan.

- Tussen 08:00 en 10:00
- Tussen 11:00 en 13:00
- Tussen 13:00 en 15:00
- Tussen 15:00 en 17:00
- Tussen 17:00 en 19:00
- Tussen 19:00 en 21:00
- Na 21:00
- Niet van toepassing

Overige

33. Met welk van onderstaande bent u bekend? *

Meerdere antwoorden mogelijk

Vink alle toepasselijke opties aan.

- De website van de PWZN
- De facebookpagina van de PWZN
- De twitterpagina van de PWZN
- Instagramaccount van de PWZN
- Geen van alle

Eindvragen

34. Zijn er nog vragen of opmerkingen naar aanleiding van deze enquête?

35. Vul hier je contactgegevens in als we u mogen benaderen voor een diepte-interview

Dank

Namens de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord willen wij u bedanken voor het invullen van deze enquête. Begin 2018 zal er een rapport komen naar aanleiding van de uitkomsten van deze enquête en eventuele diepte interviews.

Bijlage 3 – Topic Guide

Topic guide diepte interview

- Leeftijdscategorie zelf
 - o Gebrek aan tijd (veel willen doen) herkenbaar?
 - Kan de kerk hier iets aan bijdragen
 - Zo ja, hoe? (voorbeelden kunnen zijn via sociale media)
- Geloven en de kerk
 - o
- Activiteiten
 - o Voldoende activiteiten voor de leeftijdscategorie?
 - Ja
 - Welke?
 - Waarom deze?
 - Nee
 - Welke zouden er meer moeten zijn?
 - o Waarom?
 - o Op welke manier?
 - Missen er gehele activiteiten?
 - o (zie volgende topic)
 - o Zijn er activiteiten die u mist?
 - Wat?
 - Meerwaarde?
 - Waarom?
- Ichthuskerk
 - o Wat is de reden dat u naar de kerk gaat (denk aan verdieping van geloof of contact met anderen)
 - o Hoe is het contact met de predikanten?
 - Hoe kan het worden verbeterd
 - o Gaat u met plezier naar de Ichthuskerk?
 - Ja
 - Waarom?
 - Nee
 - Waarom?
 - Kunnen we dit verbeteren?
- Taken
 - o Bent u bereid om taken u te voeren binnen de PWZN?
 - Ja
 - Waarom?
 - Welke?
 - Nee
 - Waarom?

Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord

Sharon van Veen namens de Protestantse Wijkgemeente
Zoetermeer Noord

6/1/2018

